

УДК 677.03

Н.М. ЛИТВИНЕНКО, В.Д. ОМЕЛЬЧЕНКО

Київський національний університет технологій та дизайну

**АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОГО ТЕХНІЧНОГО РЕГЛАМЕНТУ ЩОДО НАЗВ
ТЕКСТИЛЬНИХ ВОЛОКОН І МАРКУВАННЯ ТЕКСТИЛЬНИХ ВИРОБІВ**

Досліджено перспективи застосування Міжнародного стандарту і Технічного регламенту щодо назв текстильних волокон і маркування текстильних виробів в Україні

Ключові слова: Міжнародний стандарт, Технічний регламент, волокон, текстиль

Країни-члени СОТ взаємодіють у рамках недискримінаційної торговельної системи, де кожна країна отримує гарантії справедливого відношення до її експорту на ринках інших країн, зобов'язуючись забезпечувати такі ж умови для імпорту на своїх власних ринках. Принцип недискримінації реалізується через застосування режиму найбільшого сприяння (РНС), за якого країна забезпечує однакові умови торгівлі для всіх учасників СОТ, і національного режиму, за якого імпорт не може піддаватися дискримінації на внутрішньому ринку порівняно з вітчизняними товарами. Основні правила і принципи СОТ відображені в багатосторонніх торговельних угодах, що стосуються торгівлі товарами і послугами, а також торговельних аспектів прав інтелектуальної власності, врегулювання суперечок і механізму огляду торговельної політики, до яких приєдналася і Україна [1].

Ці документи зобов'язують країни-учасники СОТ гармонізувати національні правила походження товарів і використовувати їх таким чином, щоб не створювати додаткових перешкод для міжнародної торгівлі. Правила визначення походження використовуються при застосуванні режиму найбільшого сприяння, антидемпінгових та компенсаційних мит, захисних заходів, а також будь-яких інших кількісних обмежень або тарифних квот. Вони також використовуються при застосуванні будь-яких дискримінаційних кількісних обмежень та тарифних квот при здійсненні державних закупівель та у торговельній політиці. Угода визнає право кожного члена СОТ встановлювати обов'язкові технічні стандарти, в т.ч. вимоги щодо упаковки та маркування товарів, метою яких є забезпечення якості продукції, вимог виробництва, захист життя та безпеки людей, тварин та рослин, захисту навколишнього середовища і забезпечення вимог національної безпеки. Угоди розподіляють нормативні документи на «технічні регламенти», які є обов'язковими держаними вимогами, та «стандарти», які є добровільними для використання. Члени СОТ використовують міжнародні стандарти як основу для розробки національних стандартів, окрім випадків коли міжнародні стандарти, були б неефективними чи недостатніми для виконання обґрунтованих додаткових завдань через кліматичні, географічні або суттєві технологічні проблеми члена СОТ. У цьому випадку члени СОТ повинні на вимогу інших членів СОТ надавати пояснення підстав для тих технічних регламентів, що не відповідають міжнародним стандартам та повідомляти Секретаріат СОТ про введення такого регламенту. Кожний член СОТ зобов'язаний організувати на своїй території інформаційний центр, через який будь-які зацікавлені сторони могли б отримувати інформацію про національні стандарти та систему стандартизації.

Тому українські виробники та реалізатори текстильних виробів повинні виконувати цілий ряд міжнародних умов та правил функціонування на внутрішньому та міжнародному товарних ринках.

Вперше у своїй практиці Україна у 2009 році приєдналася Постановою Кабінету Міністрів України до Міжнародного Технічного регламенту щодо назв текстильних волокон і маркування текстильних виробів. Цей Технічний регламент повністю відповідає вимогам Директиви Європейського Парламенту і Ради ЄС 96/74/ЄС від 1996р. про назви і правила маркування текстильних матеріалів. Дія цього Технічного регламенту є обов'язковою і поширюється на всі види текстильних волокон, інформацію, яка наноситься під час маркування текстильних виробів, і супровідну документацію на такі вироби на різних стадіях їх виготовлення та введення в обіг [2].

Вимоги цього Технічного регламенту є обов'язковими для всіх суб'єктів господарювання України незалежно від форм власності, сфера діяльності яких поширюється на текстильні волокна і вироби на різних стадіях їх виготовлення та введення в обіг на території України, і не застосовуються до текстильних виробів, які ввозяться на територію України як давальницька сировина.

Об'єкти та методи дослідження

Об'єкт дослідження – Технічний регламент щодо назв текстильних волокон і маркування текстильних виробів. Метод дослідження – теоретично-аналітичний

Постановка завдання

Мета роботи – провести аналіз світового досвіду застосування Міжнародного стандарту і Технічного регламенту щодо назв текстильних волокон і маркування текстильних виробів в Україні.

Результати та їх обговорення

В першу чергу слід звернути увагу на основну зміну змісту термінології, яка повинна далі застосовуватися у нормативно-технічній документації, науково-технічній та навчальній літературі, що вказано у табл. 1.

Таблиця 1. Найбільш вживані текстильні волокна

Термін	Визначення згідно діючої термінології [3]	Визначення згідно регламенту [2]
1	2	3
Текстильне волокно	– гнучке тіло невеликих подовжніх та малих поперечних розмірів, придатне для виготовлення пряжі, кручених і текстильних виробів; – протяжне гнучке та міцне тіло з малими поперечними розмірами обмеженої та заданої довжини, придатне для виготовлення текстильних матеріалів	– придатний для виготовлення текстильних виробів витягнутий у довжину тонкий гнучкий предмет мінерального, рослинного або хімічного походження завширшки не більш як 5 міліметрів, у тому числі такий, що відрізаний від більш широких смужок, виготовлених з речовин, що використовуються для виробництва волокна
Текстильні вироби	– вироби, вироблені із текстильних волокон і ниток – тканини, трикотажні та неткані полотна, вата, сітка, текстильна галантерея, кручені вироби – швейні нитки, канати	– будь-яка сировина, напівфабрикати та готові вироби, маса текстильних волокон в яких становить не менш як 80 відсотків
Бавовна	– натуральне волокно, одержане з поверхні рослини бавовнику	– отримане з коробочок з насінням бавовнику
Вовна	– натуральне волокно, яке одержується від тварин методом стриження (овеча, козяча, верблюдяча вовна) або вичісування під час линяння (козячий, кролячий, заячий пух), що піддається прядінню та валянню	– волокно, виготовлене з вовни овець або ягнят
Шовк	– натуральне волокно у вигляді тонких ниток, одержане із коконів шовкопряда	– волокно, що виділяється гусеницями шовковичного шовкопряда

Назва «вовна» може також використовуватися для позначення з'єднань волокон з вовни овець або ягнят і видів шерсті (альпака, вігоні, верблюда, кашмірської і кешгорської кіз, лами та інші) [2].

У світовій практиці волокна мають різні позначення на етикетках: бавовна – cotton, coton, katoen, baumwolle; вовна – wool, woll, laine, vune; шовк натуральний – silk, seide, soie; штучні волокна (віскозні, ацетатні, триацетатні) – zoyon, acrylique, zelltuch, rayonne; синтетичні волокна: поліаміди – polyamide; поліефірні – polyester; поліакрилонітрильні – polyacrylnitrile [4].

Розрізняють елементарні і комплексні нитки (капрон і лавсан), серед яких виділяють: текстуровані (акон, мерон, гофрон, рилон та інші), комбіновані текстуровані (трикон, такон) і профільовані (шелон), а також залежно від ступеня крутки: пологої, середньої – мусліні і високої крутки – креп та розтяжності: еластомірні типу спандекс (700-800%), еластик (до 400%), високої (100% і більше), підвищеної (до 100%) і низької (до 30%) [4].

В Україні, як і в інших країнах світу, керуючись положеннями розглядаємого регламенту, вводяться єдині для всіх назви текстильних волокон, що повинні використовуватися для маркування всіх текстильних виробів. Розглянемо загальноприйняті згідно технічного регламенту основні назви текстильних волокон українською та англійською мовами та регламентовані описи цих волокон [2] :

Волокна тваринного походження:

Альпака (alpaca) –	це шерсть гібрида гуанако і вігоні, роду лам.
Ангора вігонь (angora vicuna) –	це шерсть вігоні (вікунії).
Верблюд (camel) –	це шерсть верблюда.
Гуанако (guanaco) –	шерсть гібрида кешгорської і ангорської кіз.
Кашемір (cashmere) –	шерсть кашмірської кози.
Кешгора (cashgora) –	шерсть кешгорської кози.
Лама (Lama) –	шерсть лами.
Мохер (mohair) –	шерсть ангорської кози та ангорського кролика.
Як (yak) –	це шерсть яка.
Бобер (beaver) –	хутро бобра.
Видра (otter) –	становить хутро видри.
Тваринний волос (animal hair) –	становлять кінський волос (horse hair), козяча шерсть (goat hair).
Шовк (silk) –	це волокно, що виділяється гусеницями шовковичного шовкопряда.

Волокна рослинного походження:

Бавовна (cotton) –	це волокно, яке зібране з коробочок з насінням бавовника (Gossypium).
Капок (kapok) –	волокно, що отримується з внутрішньої частини плода капок (Ceiba pentandra).
Льон (flax) –	волокно, яке отримане з лубу рослини льон (Linum usitatissimum).
Справжня конопля (true hemp) –	волокно, яке отримують з лубу конопель (Cannabis setiva).
Джут (jute) –	волокно, яке отримують з лубу джутових рослин, таких як: Corehorus olitorius, Corehorus capsularis, Hibiscus cannabinus, Hibiscus sabdariffa, Abutilo avicennae, Urena lobata, Urena sinuata.
Абака (abaca) –	це волокно, отримане з листя манільської коноплі (Musa textilis).
Кокос (coir) –	волокно, яке можна отримати з плоду кокосового горіха (Cocos nucifera).
Рокитник (broom) –	волокно, що отримують з лубу рокитника (Curtisus scopatrius, Spartium Junceum).
Рамі (ramie) –	волокно, отримане з лубу рослин рамі.
Сизаль (sisal) –	волокно, що отримують з листя мексиканської агави (Agave sisalana).

Мінеральні волокна :

Скловолокно (glass fibre) –	це волокно виготовляється із скла.
Азбестове (asbestos) волокно –	волокно виготовляється із азбесту.
Паперове (paper) волокно –	волокно виготовляється із паперу.
Металеве (metallis), металізоване (metalized) волокна	це волокно виготовляється із металу.

Мінеральні волокна :

Скловолокно (glass fibre) –	це волокно виготовляється із скла.
-----------------------------	------------------------------------

Штучні волокна:

Ацетат (acetate) –	це волокно ацетилцелюлозне, в якому 74-92 відсотки гідроксильних груп є ацетильованими.
Альгінат (alginate) –	дане волокно отримують із солей металу альгінової кислоти.
Купро (cupro) –	це регенероване целюлозне волокно, отримують в результаті мідноаміачного процесу.
Модальне (modal) –	дане регенероване целюлозне волокно отримують в результаті модифікованого віскозного процесу.
Протеїн (protein) –	це волокно отримують з натуральних протеїнових речовин, що регенеровані і стабілізовані за допомогою дії хімічних агентів.
Триацетат (triacetate) –	це целюлозне ацетатне волокно, в якому не менш як 92 відсотки гідроксильних груп ацетильовані.
Віскоза (viscose) –	це регенероване целюлозне волокно, яке отримують в результаті віскозного процесу.

Синтетичні волокна:

Акрил (acrylic) –	дане волокно формують з лінійних макромолекул, що становлять не менш як 85 відсотків за масою в ланцюгу структури акрилонітрилу.
Хлорволокно (clorofibre) –	волокно формують з лінійних макромолекул, які мають в їх ланцюгу більш як 50 відсотків за масою хлорованого вінілу чи хлорованих вінілідентних мономерів.
Фторволокно (fluorofibre) –	це волокно формують з лінійних макромолекул, які утворені з фтор-вуглецевих аліфатичних мономерів.
Модакрил (modacrylic) –	волокно формують з лінійних макромолекул, які мають в їх ланцюгу більш як 50 відсотків і менш як 85 відсотків за масою акрилонітрилу.
Поліамід або нейлон (poliamide or nylon) –	волокно, сформоване із синтетичних лінійних макромолекул, які мають в ланцюгу амідні зв'язки, що повторюються та приєднуються до аліфатичних або циклоаліфатичних ланок.
Арамід (aramid) –	це волокно отримують із синтетичних лінійних макромолекул, що складені з ароматичних груп та об'єднані амідними або імідними зв'язками, з яких не менш як 85 відсотків приєднані безпосередньо до двох ароматичних кілець та з рядом імідних зв'язків.
Поліімід (polyimide) –	це волокно формують із синтетичних лінійних макромолекул, що мають в ланцюгу повторювані імідні ланки.
Ліоцел (lyocell) –	це регенероване целюлозне волокно отримують шляхом розчинення і хімічного прядіння органічного розчинника суміші органічного хімікату і води без утворення похідних.
Поліестер (polyester) –	це волокно можна сформувати із лінійних макромолекул, що включають не менш як 85 відсотків за масою в ланцюгу ефіру діола та терефталеву кислоту.
Поліетилен (polyethylene) –	дане волокно формують з незаміщених аліфатичних насичених вуглеводних лінійних макромолекул.
Поліпропілен (polypropylene) –	це волокно формують із аліфатичних насичених вуглеводних лінійних макромолекул, у яких один з двох вуглецевих атомів утримує метиловий боковий ланцюг в ізотактичному розташуванні і без подальшого заміщення.
Полікарбамід (polycarbamid) –	волокно формують із лінійних макромолекул, що мають в ланцюгу уреленову функційну групу.
Поліуретан (polyurethane) –	волокно, яке сформоване із лінійних макромолекул, складених з

Вінілал (vinylal) –	ланцюгів уретанових повторюваних функційних груп. волокно, утворене із лінійних макромолекул, ланцюги яких утворюються з використанням полівінілового спирту з різними рівнями ацетиляції.
Тривініл (trivinyll) –	волокно, сформоване із акрилонітрильного трьохланкового полімеру, хлорованого вінілового мономера і третього вінілового мономера, маса жодного з яких не більша за 50 відсотків загальної маси.
Еластодієн (elastodiene) –	еластичне волокно, сформоване з природного чи синтетичного поліізопрену, або складене з одного чи більше дієнів, полімеризованих з одним або кількома вініловими мономерами або без них. Після розтягнення у три рази волокно повертається до попередньої форми.
Еластан (elastane) –	еластичне волокно, сформоване із не менш як 85 відсотків за масою сегментованого поліуретану. Після розтягнення у три рази повертається до попередньої форми.
Еластомультієстер (elastomultiester) –	волокно, виготовлене шляхом взаємодії двох чи більше хімічних лінійних макромолекул певного виду в двох чи більше визначених фазах, що містять ефірні групи і домінуючі функціональної одиниці.
Еластолефін (elastolefin) –	волокно, яке виготовлене з етилену та іншого олефіну та сформоване з не менш як 95 відсотків за масою макромолекул. При розтягненні у півтора рази повертається до попередньої форми.
	<i>Мінеральні волокна :</i>
Скловолокно (glass fibre) –	це волокно виготовляється із скла.
Азбестове (asbestos) волокно –	волокно виготовляється із азбесту.
Паперове (paper) волокно –	волокно виготовляється із паперу.
Металеве (metallis), металізоване (metalized) волокна	це волокно виготовляється із металу.

Вживання цих термінів має ряд особливостей:

- термін «шовк» не може використовуватися для позначення безперервності нитки з інших текстильних волокон;
- текстильний виріб не може мати позначення «100 відсотків волокна», якщо він не виготовлений повністю з такого волокна;
- текстильний виріб, який складається з двох або більше видів волокон повинен мати назву волокна, маса якого становить не менше як 85 відсотків загальної маси із зазначенням його відсоткового вмісту або повного відсоткового вмісту всіх видів волокон;
- на ярлику необхідно позначати вміст волокна в порядку зменшення маси якщо текстильні волокна, які входять у виріб мають різну масу у виробі;
- при аналізі текстильного волокна на відсотковий вміст повинно враховуватися відхилення від його вмісту для кожного виду волокна [2].

Всі інші терміни вживаються у значенні, наведеному в Законах України «Про стандартизацію», «Про підтвердження відповідності», «Про акредитацію органів з оцінки відповідності», «Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності». Введення на ринок України будь-яких текстильних волокон дозволяється за умови відповідності їх вимогам цього Технічного регламенту.

Цей міжнародний регламент вимагає виконання маркування текстильних виробів з вказуванням складу волокон кожного разу при виготовленні виробу. Маркування вітчизняних текстильних виробів повинно виконуватись згідно даного міжнародного регламенту. Аналіз вмісту волокон у текстильному

виробі та їх відсотковий вміст повинен проводитися згідно з національними стандартами. Такий аналіз є доказом відповідності текстильних волокон і виробів вимогам даного Технічного регламенту. Документ з перевірки текстильних виробів за цим регламентом вважається недійсним, якщо його не було зроблено в спеціально сертифікованих державою лабораторіях та закладах.

Висновки

1. Даний Технічний регламент зобов'язує Україну, як країну-учасника СОТ, гармонізувати національні правила походження товарів і використовувати їх таким чином, щоб не створювати додаткових перешкод для міжнародної торгівлі.

2. Метою Технічного регламенту щодо назв текстильних волокон та маркування текстильних виробів є забезпечення якості продукції, вимог виробництва, захист життя та безпеки людей, тварин та рослин, захисту навколишнього середовища і забезпечення вимог національної безпеки.

3. Дія Технічного регламенту поширюється на всі види текстильних волокон, інформацію, яка наноситься під час маркування текстильних виробів, і супровідну документацію на такі вироби на різних стадіях їх виготовлення та введення в обіг.

4. Встановлено, що вимоги даного Технічного регламенту є обов'язковими для всіх суб'єктів господарювання незалежно від форми власності, сфера діяльності яких поширюється на текстильні волокна і вироби на різних стадіях їх виготовлення та введення в обіг на території України, і не застосовуються до текстильних виробів, які ввозяться на територію України як давальницька сировина.

Список використаної літератури:

1. Генеральна Угода з тарифів і торгівлі (з 1994р. ГАТТ) та пов'язані угоди: Угоди про технічні бар'єри у торгівлі.
2. Постанова КМУ від 14 січня 2009 року № 13 «Про затвердження Технічного регламенту щодо назв текстильних волокон і маркування текстильних виробів». – «Орієнтир». – №4.
3. Слізков А.М., Луцик Р.В. Тлумачний словник з матеріалознавства та текстильних виробництв – Київ: Арістей, 2004. – 304 с.
4. Дичковська О. В. Системи технологій галузей народного господарства: Навч. пос. – К.: ІСДО, 1995.

Стаття надійшла до редакції 19.04.2012

Анализ государственного Технического регламента относительно названий текстильных волокон и маркирования текстильных изделий

Литвиненко Н.Н. Омельченко В.Д.

Киевский национальный университет технологий и дизайна

Исследовано перспективы использования Международного стандарта и Технического регламента относительно названий текстильных волокон и маркирования текстильных изделий в Украине.

Ключевые слова: Международный стандарт, технический регламент, волокон, текстиль

Analysis of the state technical reglament on textile fibre names and marking of textile products

Litvinenko N.N. Omelchenko V.D.

Kiyv National University of Technologies & Design

Prospects of International standards and Technical reglament on textile fibre names and marking of textile products in Ukraine have researched.

Keywords: International standards, Technical regulations, fibers, textiles